

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิด
แบบผสมผสานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง

การเปรียบเทียบต้นทุนการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสานกับการทำฟาร์ม
เฉพาะอย่าง จะทำการเปรียบเทียบเป็น 3 ลักษณะคือ

1. เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยการผลิต เพื่อให้เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน
ทั้งนี้เพราะปริมาณการผลิตของแต่ละฟาร์มมากน้อยไม่เท่ากัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิตผันแปรไป
โดยจะแยกเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงเปิดของฟาร์มผสมผสานกับต้นทุนการเลี้ยงเปิดของฟาร์ม
เฉพาะอย่าง ซึ่งจะเปรียบเทียบต้นทุนต่อตัว (เปิด) และจะเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงปลา
ของฟาร์มผสมผสานกับต้นทุนการเลี้ยงปลาของฟาร์มเฉพาะอย่าง โดยเปรียบเทียบต้นทุนต่อไร่

2. เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุน โดยจะแยกเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน
ดังนี้คือ

2.1 เปรียบเทียบกำไรสุทธิ

2.2 เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

3. เปรียบเทียบจุดคุ้มทุนหรือจุดเสมอตัว

การเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยการผลิต

1. การเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงเปิดของฟาร์มผสมผสานกับฟาร์ม
เฉพาะอย่าง

การเปรียบเทียบต้นทุนต่อตัว (เปิด) ของการเลี้ยงเปิดของการทำฟาร์มผสม
ผสานกับฟาร์มเฉพาะอย่าง (ตามตารางที่ 6.1) ปรากฏว่า ต้นทุนผันแปรของการเลี้ยงเปิดของ
ฟาร์มผสมผสานของฟาร์มขนาดเล็กจะสูงกว่าต้นทุนผันแปรของฟาร์มเฉพาะอย่างตัวละ 23.62
บาท ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ จะมีต้นทุนผันแปรของการเลี้ยงเปิดของฟาร์มผสมผสาน
ต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง 10.15 และ 9.98 บาท ตามลำดับ

สำหรับต้นทุนคงที่ของแต่ละขนาดฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีต้นทุนคงที่ของการเลี้ยงเปิดของฟาร์มผสมผลานต่ำกว่าต้นทุนคงที่ของฟาร์มเฉพาะ อย่าง ทั่วละ 5.90, 18.07 และ 7.72 บาท ตามลำดับ

โดยสรุปแล้วการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผลานทำให้ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของการเลี้ยงเปิดของฟาร์มขนาดเล็กสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง ทั่วละ 17.72 บาท ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่มีต้นทุนการเลี้ยงเปิดต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง ทั่วละ 28.22 และ 17.70 ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบต้นทุนของการเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผลานกับฟาร์มเฉพาะอย่าง การเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตต่อไร่ของการเลี้ยงปลาของการทำฟาร์มผสมผลานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง (ตามตารางที่ 6.2) ปรากฏว่า ต้นทุนผันแปรของการเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผลานของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จะต่ำกว่าต้นทุนผันแปรของฟาร์มเฉพาะอย่างไว้ละ 19,675.73, 14,306.43 และ 12,017.90 บาท ตามลำดับ

สำหรับการเปรียบเทียบต้นทุนคงที่ของแต่ละขนาดฟาร์ม มีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีต้นทุนคงที่ของการเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผลานต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างไว้ละ 9,739.63, 6,141.64 และ 3,969.33 บาท ตามลำดับ

โดยสรุปแล้วการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผลาน ทำให้ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของการเลี้ยงปลาค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตทั้งหมดของฟาร์มเฉพาะอย่าง โดยต้นทุนของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ต่ำกว่า เฉลี่ยไว้ละ 29,415.56, 20,448.07 และ 15,986.42 บาท ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบต้นทุนของการเลี้ยงเปิดของฟาร์มผสมผลานกับฟาร์มเฉพาะอย่าง จะเห็นได้ว่า ต้นทุนการเลี้ยงเปิดของการทำฟาร์มผสมผลานกับฟาร์มเฉพาะอย่างไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เพราะ การเลี้ยงเปิดถือเป็นกิจกรรมหลักของฟาร์มผสมผลาน เงินลงทุนตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงเป็นค่าใช้จ่ายของการเลี้ยงเปิด และเนื่องจากสภาพแวดล้อมและปัจจัยการผลิตของการเลี้ยงเปิดของ ฟาร์มผสมผลานกับฟาร์มเฉพาะอย่างมีลักษณะใกล้เคียงกัน เพราะอยู่ในท้องที่เดียวกัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิตไม่แตกต่างกันมากนัก

ตารางที่ 6.1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเบ็ดเตล็ดผสมผสาน กับการทำฟาร์มเลี้ยงเบ็ด ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ฟาร์มขนาดเล็ก		ฟาร์มขนาดกลาง		ฟาร์มขนาดใหญ่		
	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ตัว)	ฟาร์มเลี้ยงเบ็ด (บาท/ตัว)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ตัว)	ฟาร์มเลี้ยงเบ็ด (บาท/ตัว)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ตัว)	ฟาร์มเลี้ยงเบ็ด (บาท/ตัว)	ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)
ต้นทุนขั้นแปร	485.93	462.31	442.19	452.34	407.62	417.60	-9.98
ค่าอาหารเบ็ด	380.24	376.45	360.73	376.21	339.63	343.93	-4.30
ค่าพันธุ์เบ็ด	45.69	45.29	40.40	37.71	43.39	43.59	-0.20
ค่าแรงงาน	40.97	31.90	25.52	27.64	12.79	21.69	-8.90
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	7.01	1.06	8.03	0.93	4.25	0.40	+3.85
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	6.22	5.12	3.92	4.87	2.80	2.81	-0.01
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	4.28	1.65	2.22	1.94	2.15	2.84	-0.69
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1.52	0.84	1.37	3.04	2.61	2.34	+0.27
ต้นทุนคงที่	29.98	35.88	20.63	38.70	26.40	34.12	-7.72
ค่าดอกเบี้ยเงินทุน	15.30	16.86	10.64	19.67	14.74	16.14	-1.40
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	13.63	17.39	9.45	17.38	11.51	17.35	-5.84
ค่าเช่าที่ดิน	1.02	1.60	0.53	1.62	0.14	0.62	-0.48
ค่าภาษีที่ดิน	0.03	0.03	0.01	0.03	0.01	0.01	
รวม	515.91	498.19	462.82	491.04	434.02	451.72	-17.70

ตารางที่ 6.2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา และเปิดแบบผสมผสาน กับการทำฟาร์มเลี้ยงปลา ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2523 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ฟาร์มขนาดเล็ก			ฟาร์มขนาดกลาง			ฟาร์มขนาดใหญ่		
	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา (บาท/ไร่)	ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา (บาท/ไร่)	ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา (บาท/ไร่)	ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)
ต้นทุนผันแปร	4,610.69	24,286.62	-19,675.93	5,538.16	19,844.59	-14,306.43	4,998.19	17,015.28	-12,017.90
ค่าอาหารปลา		7,985.39	- 7,985.39		5,596.31	- 5,596.31		7,821.69	-7,821.69
ค่าแรงงาน		8,503.60	- 8,503.60		6,305.44	- 6,305.44	774.19	3,099.25	-2,325.06
ค่าพันธุ์ปลา	920.59	1,625.00	- 704.41	1,245.16	2,615.28	- 1,370.12	1,650.53	1,993.98	- 343.45
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	2,290.59	4,095.00	- 1,804.41	2,897.83	3,453.67	- 555.84	1,948.59	2,547.47	- 598.88
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	996.80	1,368.75	- 371.95	1,101.23	1,027.22	+74.01	219.52	1,110.36	- 890.84
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	402.71	708.88	- 306.17	293.94	846.67	-552.73	405.36	442.53	- 37.17
ต้นทุนคงที่	4,265.86	14,005.49	- 9,739.63	3,000.04	9,141.68	-6,141.64	1,871.70	5,841.03	-3,969.33
ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน	2,175.91	6,785.34	- 4,609.43	1,459.62	4,879.89	-3,420.27	760.52	3,122.90	-2,362.38
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	1,697.81	6,589.77	- 4,891.96	1,109.89	3,841.51	-2,731.62	666.80	2,228.68	-1,561.88
ค่าเช่าที่ดิน	382.35	618.75	- 236.40	419.03	411.11	7.92	434.41	483.73	- 49.32
ค่าภาษีที่ดิน	9.79	11.63	- 1.84	11.50	9.17	2.33	9.97	5.72	+ 4.25
รวม	8,876.55	38,292.11	-29,415.56	8,538.20	28,986.27	-20,448.07	6,869.89	22,856.31	-15,986.42

แต่เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผสานกับฟาร์มเฉพาะอย่าง จะเห็นได้ว่า ต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงปลาของการทำฟาร์มผสมผสานเฉลี่ยต่อไร่จะต่ำกว่า ต้นทุนการผลิตของการทำฟาร์มเฉพาะอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการทำฟาร์มแบบผสมผสานนั้น ไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทค่าอาหารและค่าแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา จึงทำให้ต้นทุนผันแปรซึ่งเป็นต้นทุนส่วนใหญ่ของต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงปลาคือต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างมาก ส่วนต้นทุนคงที่นั้นเนื่องจากฟาร์มผสมผสานจะใช้สินทรัพย์และเงินลงทุนของการเลี้ยงปลาและการเลี้ยงเป็ดร่วมกัน ดังนั้นเมื่อแบ่งต้นทุนคงที่ให้กับการเลี้ยงปลาและการเลี้ยงเป็ดแล้ว ต้นทุนคงที่ของฟาร์มผสมผสานจึงต่ำกว่าฟาร์มเลี้ยงปลา และทั้งหมดนี้เป็นผลให้ต้นทุนทั้งหมดของการเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผสานต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง

การเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุน

1. การเปรียบเทียบกำไรสุทธิต่อหน่วย

1.1 เปรียบเทียบกำไรสุทธิจากการเลี้ยงเป็ดของการทำฟาร์มผสมผสานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง

จากตารางที่ 6.3 จะแสดงให้เห็นว่า การทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานของฟาร์มขนาดกลาง มีผลขาดทุนจากการเลี้ยงเป็ดต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างตัวเลข 5.96 บาท และฟาร์มขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีผลขาดทุนสุทธิสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างตัวเลข 12.45 และ 2.33 บาท ตามลำดับ

เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต (ตามตารางที่ 6.4) จะพบว่า การเลี้ยงเป็ดของฟาร์มผสมผสานขนาดเล็ก และขนาดกลางมีขาดทุนสุทธิสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างตัวเลข 12.74 และ 11.14 บาท ตามลำดับ และฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิต่ำกว่าฟาร์มขนาดกลางตัวเลข 6.09 บาท

1.2 เปรียบเทียบกำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลาของการทำฟาร์มผสมผสานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง

จากตารางที่ 6.5 ทำให้ทราบว่ากำไรสุทธิของการเลี้ยงปลาของการทำฟาร์มผสมผสานของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่จะสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างเฉลี่ยไร่ละ 22,376.22, 19,883.50 และ 13,789.56 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 6.3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบกำไรสุทธิของการทำงานฟาร์มเลี้ยงลาและเปิดผสมผสมสานกับฟาร์มเลี้ยงเป็ดในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้จากการเลี้ยงเป็ด		ต้นทุนการเลี้ยงเป็ด		กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)	
	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ตัว)	ฟาร์มเลี้ยงเป็ด (บาท/ตัว)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ตัว)	ฟาร์มเลี้ยงเป็ด (บาท/ตัว)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ตัว)	ฟาร์มเลี้ยงเป็ด (บาท/ตัว)
ขนาดเล็ก	453.80	448.53	515.91	498.19	(62.11)	(49.66)
ขนาดกลาง	427.28	449.54	462.82	491.04	(35.54)	(41.50)
ขนาดใหญ่	430.93	450.96	434.02	451.72	(3.09)	(0.76)

ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)

ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)

ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)

ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)

ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)

ผลแตกต่าง (บาท/ตัว)

ตารางที่ 6.5 ตารางแสดงการเปรียบเทียบกำไรสุทธิของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือน

มิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้จากการเลี้ยงปลา		ต้นทุนการเลี้ยงปลา		กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)		
	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	
ขนาดเล็ก	16,808.41	23,856.75	8,876.55	38,292.11	7,931.86	(14,435.36)	+22,367.22
ขนาดกลาง	26,251.93	26,816.50	8,538.20	28,986.27	17,713.73	(2,169.77)	+19,883.50
ขนาดใหญ่	19,677.57	21,874.43	6,869.89	22,856.31	12,807.68	(981.88)	+13,789.56

ตารางที่ 6.6 ตารางแสดงการเปรียบเทียบกำไรสุทธิเมื่อไม่ตัดมูลค่าเสียโอกาสตามต้นทุนการผลิของการเปลี่ยนแปลงของการทำผสมผสานกับการทำฟาร์มเลี้ยงปลา
 ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้จากการเลี้ยงปลา			ต้นทุนการเลี้ยงปลา			กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)		
	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา (บาท/ไร่)	ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา (บาท/ไร่)	ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)	ฟาร์มผสมผสาน (บาท/ไร่)	ฟาร์มเลี้ยงปลา (บาท/ไร่)	ผลแตกต่าง (บาท/ไร่)
ขนาดเล็ก	16,808.41	23,856.75	-7,048.34	7,278.57	25,860.67	-18,582.10	9,529.84	(2,003.92)	+11,533.76
ขนาดกลาง	26,251.93	26,816.50	-564.57	7,502.47	20,529.88	-13,027.41	18,749.46	6,286.62	+12,462.84
ขนาดใหญ่	19,677.57	21,874.43	-2,196.86	5,807.96	20,341.58	-14,533.62	13,869.61	1,532.85	+12,336.76

เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต (ตารางที่ 6.6) ปรากฏว่า การเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผสานของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จะมีกำไรสุทธิสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง เฉลี่ยไร่ละ 11,533.76, 12,462.84 และ 12,336.76 บาท ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

การเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนของฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสานกับฟาร์มเฉพาะอย่าง (ตามตารางที่ 6.7) เมื่อพิจารณาแต่ละขนาดฟาร์มจะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก จะมีอัตราผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของฟาร์มเลี้ยงปลาค่าที่ต่ำที่สุด คือร้อยละ 28.99 รองลงมาคือฟาร์มผสมผสานและฟาร์มเลี้ยงเป็ด ร้อยละ 38.95 และ 59.15 ตามลำดับ ฟาร์มขนาดกลางจะมีอัตราผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของฟาร์มผสมผสานค่าที่ต่ำที่สุด คือร้อยละ 5.69 รองลงมาคือฟาร์มเลี้ยงปลาและฟาร์มเลี้ยงเป็ด ร้อยละ 5.98 และ 41.56 ตามลำดับ สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่จะมีอัตราผลกำไรต่อเงินลงทุนของฟาร์มผสมผสานสูงที่สุด คือร้อยละ 17.48 รองลงมาคือฟาร์มเลี้ยงเป็ดร้อยละ 0.94 ส่วนฟาร์มเลี้ยงปลามีอัตราผลขาดทุนต่อเงินลงทุน ร้อยละ 4.27

เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต (ตามตารางที่ 6.8) ปรากฏว่า ฟาร์มผสมผสานมีอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับฟาร์มเฉพาะอย่างในแต่ละขนาดฟาร์ม

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนหรือจุดเสมอตัว (Break-even Analysis)

จุดเสมอตัวหรือจุดคุ้มทุน หมายถึง จุดที่ปริมาณสินค้าหรือบริการที่ธุรกิจจำหน่ายออกไปแล้ว มีผลทำให้รายได้เท่ากับต้นทุนของสินค้าหรือบริการที่ให้ภายในรอบระยะเวลาหนึ่ง หรือกล่าวอย่างสั้น ๆ ว่า เป็นจุดที่รายได้รวมเท่ากับต้นทุนรวม ซึ่ง ณ จุดนี้เป็นจุดที่ไม่มีทั้งกำไรและขาดทุน¹

¹เพชร ชุมทรัพย์, วิเคราะห์งบการเงินหลักและการประยุกต์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 251.

ตารางที่ 6.7 ตารางแสดงการเปรียบเทียบอัตราผลกำไรและผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	อัตราผลกำไรและผลขาดทุนต่อเงินลงทุน (ร้อยละ)		
	ฟาร์มผสมผสาน ¹	ฟาร์มเลี้ยงเปิด ²	ฟาร์มเลี้ยงปลา ³
ขนาดเล็ก	(38.95)	(59.15)	(28.99)
ขนาดกลาง	(5.69)	(41.56)	(5.98)
ขนาดใหญ่	17.48	0.94	(4.27)

¹จากข้อมูลตัวเลขที่ 4 (ตารางที่ 4.9)

²จากข้อมูลตัวเลขที่ 5 (ตารางที่ 5.4)

³จากข้อมูลตัวเลขที่ 5 (ตารางที่ 5.9)

ตารางที่ 6.8 ตารางแสดงการเปรียบเทียบอัตราผลกำไรและผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสานกับการทำฟาร์มเฉพาะอย่างเมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	อัตราผลกำไรและผลขาดทุนต่อเงินลงทุน (ร้อยละ)		
	ฟาร์มผสมผสาน ¹	ฟาร์มเลี้ยงเปิด ²	ฟาร์มเลี้ยงปลา ³
ขนาดเล็ก	4.42	(9.45)	(4.02)
ขนาดกลาง	35.82	0.29	17.32
ขนาดใหญ่	40.55	24.73	6.67

¹จากข้อมูลตัวเลขบทที่ 4 (ตารางที่ 4.10)

²จากข้อมูลตัวเลขบทที่ 5 (ตารางที่ 5.5)

³จากข้อมูลตัวเลขบทที่ 5 (ตารางที่ 5.10)

การวิเคราะห์จุดเสมอตัวสำหรับการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสานและการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง จะศึกษาถึงปริมาณการผลิตและรายได้จากการเลี้ยงปลาและการเลี้ยงเปิด เพื่อทราบว่าต้องเลี้ยงปลาและเลี้ยงเปิดเป็นปริมาณหรือมูลค่าเท่าใดจึงจะทำให้รายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายพอดี เพื่อให้ภาครัฐบาลนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดราคาผลผลิตและผู้ประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสานและฟาร์มเฉพาะอย่างใช้ในการวางแผนการผลิต รวมทั้งประเมินความเป็นไปได้เกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนตามเป้าหมาย

วิธีวิเคราะห์จุดเสมอตัว สามารถทำได้ใน 2 ลักษณะคือ วิเคราะห์ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว และวิเคราะห์มูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว

1. ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว

การหาปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัวเพื่อจะได้ทราบว่า ณ ปริมาณการผลิตเท่าใดจึงจะมีกำไรเท่ากับศูนย์ โดยวิธีการคำนวณดังนี้คือ

กำหนดให้ $P =$ ราคาขายต่อหน่วย

$Q =$ ปริมาณสินค้าที่ผลิตและขายได้

$V =$ ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย

$F =$ ต้นทุนคงที่รวม

ในกรณี ณ จุดเสมอตัว หรือรายได้เท่ากับค่าใช้จ่าย

$$P \cdot Q = V \cdot Q + F$$

$$P \cdot Q - V \cdot Q = F$$

$$Q(P - V) = F$$

ดังนั้น

ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว

$$Q = \frac{F}{P - V}$$

$$\text{หรือ} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}}$$

2. มูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว

การหามูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เพื่อจะได้ทราบว่า ถ้าขายได้มูลค่าขายรวมเท่าใดจึงจะทำให้กำไรเท่ากับศูนย์ ซึ่งมีวิธีการคำนวณดังนี้คือ

$$\text{มูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่}}{\text{อัตราส่วนกำไรผันแปร}}$$

$$\text{อัตราส่วนกำไรผันแปร} = \frac{\text{กำไรผันแปรต่อหน่วย}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย}}$$

$$\text{กำไรผันแปรต่อหน่วย} = \text{ราคาขายต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}$$

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสาน และการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง จะวิเคราะห์โดยไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต ทั้งนี้เพราะ ถ้านำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตด้วย จะทำให้ปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว มีค่าสูงมาก เนื่องจากต้นทุนผันแปรมีค่าสูง ซึ่งมีผลทำให้กำไรผันแปรต่อหน่วยมีค่าต่ำ และเมื่อต้นทุนคงที่ซึ่งมีค่าสูงก็จะทำให้ปริมาณการผลิตและขายได้และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว มีค่าสูงตามไปด้วย

1. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของการทำฟาร์มเลี้ยงเปิด

จากตารางที่ 6.9 ซึ่งแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงเปิด ปรากฏว่า ต้นทุนผันแปร ของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยตัวละ 432.54, 428.16 และ 410.38 บาท ตามลำดับ ต้นทุนคงที่ของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 36,483.04, 66,653.30 และ 182,301.41 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยตัวละ 23.92, 21.90 และ 20.58 บาท ตามลำดับ

จากตารางที่ 6.10 ซึ่งแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต พบว่า ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว ของฟาร์มเลี้ยงเปิดขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ณ รายได้เฉลี่ยตัวละ 448.53, 449.54, และ 450.96 บาท เฉลี่ยฟาร์มละ 2,281.62, 3,117.55 และ 4,492.40 ตัว ตามลำดับ และมีมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 1,024,804.49, 1,400,279.41 และ 2,025,571.22 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 6.9 ตารางแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณ
ต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงเป็ด จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528
ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ขนาดเล็ก (บาท)	ขนาดกลาง (บาท)	ขนาดใหญ่ (บาท)
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	711,962.90	1,429,404.66	3,699,978.55
<u>หัก</u>			
ค่าแรงงานในครัวเรือน	45,851.77	76,432.36	64,047.98
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	666,111.13	1,352,972.30	3,635,930.57
ต้นทุนผันแปร/ตัว	432.54	428.16	410.38
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	55,250.13	122,265.59	302,291.82
<u>หัก</u>			
ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว	15,947.09	50,482.29	114,470.41
ค่าเช่าที่ดิน	2,460.00	5,130.00	5,520.00
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	36,483.04	66,653.30	182,301.41
ต้นทุนคงที่/ตัว	23.92	21.90	20.58

ตารางที่ 6.10 ตารางแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เมื่อนำต้นทุนค่าเสียโอกาสคำนวณต้นทุนการผลิตของการทำงานฟาร์มเลี้ยงเป็ด ในจังหวัดนครปฐม

ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	ต้นทุนที่ บาท/ฟาร์ม	ต้นทุนที่แปร		รายได้ทั้งหมด		กำไรที่แปร บาท/ตัว	อัตราส่วน กำไรที่แปร	ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว (กก./ฟาร์ม)	มูลค่าขาย ณ จุด เสมอตัว (บาท/ฟาร์ม)
		บาท/ตัว	บาท/ตัว	บาท/ตัว	บาท/ตัว				
ขนาดเล็ก	36,483.03	432.54	448.53	15.99	0.0356	2,281.62	1,024,804.49		
ขนาดกลาง	66,653.30	428.16	449.54	21.38	0.0476	3,117.55	1,400,279.41		
ขนาดใหญ่	182,301.41	410.38	450.96	40.58	0.0900	4,492.40	2,025,571.22		

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา

จากตารางที่ 6.11 ซึ่งแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงปลา ปรากฏว่า ต้นทุนผันแปรของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.99, 4.95 และ 5.96 บาท ตามลำดับ ต้นทุนคงที่ของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 26,457.79, 39,724.90 และ 68,591.10 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยไร่ละ 8,268.06, 5,517.35 และ 4,131.99 บาท ตามลำดับ

จากตารางที่ 6.12 ซึ่งแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัวเมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต พบว่า ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ณ ราคาขายกิโลกรัมละ 9.31, 8.71 และ 7.94 บาท เฉลี่ยฟาร์มละ 11,404.22, 10,565.13 และ 34,641.97 กิโลกรัม หรือเฉลี่ยไร่ละ 3,563.82, 1,467.38 และ 2,086.86 กิโลกรัม ตามลำดับ และมีมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 106,170.91, 92,019.69 และ 275,024.46 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 33,178.41, 12,780.52 และ 16,567.72 บาท ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสาน

3.1 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของการเลี้ยงเปิด

จากตารางที่ 6.13 ซึ่งแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงเปิด พบว่า ต้นทุนผันแปรของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยตัวละ 454.06, 423.33 และ 402.93 บาท ตามลำดับ เฉลี่ยฟาร์มละ 26,118.62, 51,205.63 และ 197,233.83 บาท หรือเฉลี่ยตัวละ 20.41, 15.61 และ 14.09 บาท ตามลำดับ

จากตารางที่ 6.14 ซึ่งแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต ปรากฏว่า ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ณ ไร่ได้ทั้งหมดเฉลี่ยตัวละ 453.80, 427.28 และ 430.93 บาท เฉลี่ยฟาร์มละ 11,506.88 และ 7,044.07 ตัว

ตารางที่ 6.11 ตารางแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณ
ต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงปลา ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม
2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ขนาดเล็ก (บาท)	ขนาดกลาง (บาท)	ขนาดใหญ่ (บาท)
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	77.717.17	142.880.97	282.453.59
<u>หัก</u>			
ค่าแรงงานในครัวเรือน	21.420.83	34.790.78	13.374.33
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	56.296.34	108.090.19	269.079.26
ต้นทุนผันแปร/ไร่	17.592.61	15.021.53	16.209.59
ต้นทุนผันแปร/กก.	6.99	4.95	5.96
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	44.817.52	65.820.09	96.961.18
<u>หัก</u>			
ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว	16.379.73	23.135.19	20.340.08
ค่าเช่าที่ดิน	1,980.00	2,960.00	8,030.00
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	26,457.79	39,724.90	68,591.10
ต้นทุนคงที่/ไร่	8,268.06	5,517.35	4,131.99
ต้นทุนคงที่/กก.	3.29	1.82	1.52

ตารางที่ 6.12 ตารางแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เมื่อไม่คำนึงค่าเสียโอกาสตามต้นทุนการผลิตของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา ในจังหวัดนครปฐม

ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	ต้นทุนคงที่		ต้นทุนผันแปร บาท/กก.	ราคาขาย บาท/กก.	กำไรผันแปร บาท/กก.	อัตราส่วน กำไรผันแปร	ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว		มูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่					กก./ฟาร์ม	กก./ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่
ขนาดเล็ก	26,457.79	8,268.06	6.99	9.31	2.32	0.2492	11,404.22	3,563.82	106,170.91	33,178.41
ขนาดกลาง	39,724.90	5,517.35	4.95	8.71	3.76	0.4317	10,565.13	1,467.38	92,019.69	12,780.52
ขนาดใหญ่	68,591.10	4,131.99	5.96	7.94	1.98	0.2494	34,641.97	2,086.86	275,024.46	16,567.72

ตารางที่ 6.13 ตารางแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณ
ต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงเปิดของฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสาน ใน
จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ขนาดเล็ก (บาท)	ขนาดกลาง (บาท)	ขนาดใหญ่ (บาท)
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	621.977.79	1.450.377.73	5.706.568.21
<u>หัก</u>			
ค่าแรงงานในครัวเรือน	40.784.10	61.858.22	65.489.21
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	581.193.69	1,388,519.51	5.641.079.00
ต้นทุนผันแปร/ตัว	454.06	423.33	402.93
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	38,357.90	67.683.89	369.497.66
<u>หัก</u>			
ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว	10,939.28	14,746.26	170.243.83
ค่าเช่าที่ดิน	1,300.00	1.732.00	2.020.00
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	26.118.62	51.205.63	197.233.83
ต้นทุนคงที่/ตัว	20.41	15.61	14.09

ตารางที่ 6.14 ตารางแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสี้ยว เมื่อไม่ทำต้นทุนค่าเสียโอกาสคำนวณต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงเป็ดของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา และเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	ต้นทุนคงที่ บาท/ฟาร์ม	ต้นทุนผันแปร บาท/ตัว	รายได้ทั้งหมด บาท/ตัว	กำไรผันแปร บาท/ตัว	อัตราส่วน กำไรผันแปร	ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสี้ยว (กก/ฟาร์ม)	มูลค่าขาย ณ จุด เสี้ยว (บาท/ฟาร์ม)
ขนาดเล็ก	26,118.68	454.06	453.80	-0.26	-0.0006	-	-
ขนาดกลาง	51,205.63	423.33	427.28	4.45	0.0104	11,506.88	4,923,618.27
ขนาดใหญ่	197,233.83	402.93	430.93	28.00	0.0650	7,044.07	3,034,366.62

ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดเล็กไม่สามารถหาจุดคุ้มทุนได้เนื่องจากไม่มีกำไรผันแปรต่อหน่วย และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว ของฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 4,923,618.27 และ 3,034,366.62 บาท ตามลำดับ

3.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของการเลี้ยงปลา

จากตารางที่ 6.15 ซึ่งแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงปลา ปรากฏว่า ต้นทุนผันแปรของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.00, 2.64 และ 2.93 บาท ตามลำดับ ต้นทุนคงที่เฉลี่ยฟาร์มละ 9,097.78, 12,178.70 และ 15,061.47 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 2,667.88, 1,964.31 และ 809.76 บาท ตามลำดับ

จากตารางที่ 6.16 ซึ่งแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต พบว่า ปริมาณการผลิตและขายได้ ณ จุดเสมอตัว ของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ณ ราคาขายกิโลกรัมละ 10.73, 12.43 และ 11.44 บาท เฉลี่ยฟาร์มละ 1,176.94, 1,243.99 และ 1,778.21 กิโลกรัม หรือเฉลี่ยไร่ละ 345.13, 200.64 และ 95.60 กิโลกรัม ตามลำดับ และมีมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 12,628.79, 15,463.05 และ 20,342.34 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 3,703.33, 2,494.05 และ 1,093.68 บาท ตามลำดับ

สรุปการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

เมื่อเปรียบเทียบจุดคุ้มทุนของการเลี้ยงเบ็ดของฟาร์มผสมผสานกับฟาร์มเฉพาะอย่างแล้ว พบว่า ณ ราคาขายที่กำหนด ปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มเฉพาะอย่าง (ฟาร์มเลี้ยงเบ็ด) จะต่ำกว่าฟาร์มผสมผสาน ทั้งนี้เพราะรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัวของฟาร์มผสมผสานต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง ประกอบกับต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อตัวของฟาร์มผสมผสานสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง จึงทำให้กำไรผันแปรต่อหน่วยต่ำไปด้วย เมื่อนำไปคำนวณจุดคุ้มทุน จึงทำให้จุดคุ้มทุนของฟาร์มผสมผสานสูงกว่าฟาร์มเฉพาะอย่าง

ตารางที่ 6.15 ตารางแสดงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมา
 ต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงปลาของฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสาน ใน
 จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ขนาดเล็ก (บาท)	ขนาดกลาง (บาท)	ขนาดใหญ่ (บาท)
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	15.676.31	34.336.60	84.326.60
<u>หัก</u>			
ค่าแรงงานในครัวเรือน	-	-	-
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนผันแปร/ฟาร์ม	15.676.31	34.336.60	92,966.60
ต้นทุนผันแปร/ไร่	4.610.69	5.538.16	4,998.68
ต้นทุนผันแปร/กก.	3.00	2.64	2.93
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	14.503.94	18.600.29	34.813.74
<u>หัก</u>			
ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว	4.133.16	3.823.59	11,672.27
ค่าเช่าที่ดิน	1.300.00	2.598.00	8.080.00
<u>เมื่อไม่คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส</u>			
ต้นทุนคงที่/ฟาร์ม	9.097.18	12.178.80	15.061.47
ต้นทุนคงที่/ไร่	2.667.88	1.964.31	809.76
ต้นทุนคงที่/กก.	1.74	0.94	0.47

ตารางที่ 6.16 ตารางแสดงปริมาณการผลิตและขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว เมื่อไม่คำนึงค่าเสียโอกาสจากต้นทุนการผลิตของภาระเลี้ยงปลาของเกษตรกรฟาร์มเลี้ยงปลา และเปิดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	ต้นทุนคงที่		ต้นทุนผันแปร	ราคาขาย	กำไรผันแปร	อัตราส่วน	ปริมาณการผลิตและขายได้		มูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัว	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่					กก./ฟาร์ม	กก./ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่
ขนาดเล็ก	9,097.78	2,667.88	3.00	10.73	7.73	0.7204	1,176.94	345.13	12,628.79	3,703.33
ขนาดกลาง	12,178.70	1,964.31	2.64	12.43	9.79	0.7876	1,243.99	200.64	15,463.05	2,494.05
ขนาดใหญ่	15,061.47	809.76	2.93	11.44	8.47	0.7404	1,778.21	95.60	20,342.34	1,093.68

เมื่อเปรียบเทียบจุดคุ้มทุนของการเลี้ยงปลาของฟาร์มผสมผสานกับฟาร์มเฉพาะอย่างแล้ว ปรากฏว่า ณ ราคาขายที่กำหนด ปริมาณการผลิต และขายได้ และมูลค่าขาย ณ จุดเสมอตัวของฟาร์มผสมผสานจะต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างมาก ทั้งนี้เพราะต้นทุนผันแปรต่อหน่วยและต้นทุนคงที่ของฟาร์มผสมผสานจะต่ำกว่าฟาร์มเฉพาะอย่างมาก จึงทำให้จุดคุ้มทุนของการเลี้ยงปลาของการทำฟาร์มผสมผสานต่ำไปด้วย

